

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

TÄISKOGU 470. ISTUNGJÄRK 15. JA 16. MÄRTSIL 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Iga-aastane majanduskasvu analüüs: Euroopa Liit võtab igakülgeid kriisimeetmeid”

KOM(2011) 11 lõplik

(2011/C 132/06)

Pearaportöör: **Michael SMYTH**

12. jaanuaril 2011. aastal otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Iga-aastane majanduskasvu analüüs: Euroopa Liit võtab igakülgeid kriisimeetmeid”

KOM(2011) 11 lõplik.

Komitee juhatus tegi 18. jaanuaril 2011. aastal käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks Euroopa 2020. aasta strateegia juhtkomiteele.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 470. istungjärgul 15.–16. märtsil 2011 (15. märtsi istungil) pearaportööriks Michael Smythi ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 164, vastu hääletas 8, erapooletuks jäi 7.

I OSA: IGA-AASTASES MAJANDUSKASVU ANALÜÜSIS EI KASUTATA VÕIMALUST ESITADA ETTEPANEKUID, MIS ON OTSE SUUNATUD ARUKALE, JÄTKUSUUTLIKULE JA KAASAVALE MAJANDUSKASVULE

1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab täielikult Euroopa 2020. aasta strateegiat ja edusamme fiskaalpoliitika eelkoordineerimise suunas Euroopa poolaastal ning loodab, et vähemalt euroala riikide jaoks on praegused Euroopa majanduspoliitika koordineerimist käsitlevad õigusaktide ettepanekud esimene samm tõelise ühise majanduspoliitika ning fiskaalpoliitika täieliku koordineerimise suunas.

2. Komitee on mures, et Euroopa majanduse juhtimise arutelu on näha muret tekitav suundumus koostada piiratud, ebamääraseid valitsustevahelisi ettepanekuid ühenduse meetodi järgimise asemel.

3. Seetõttu kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles seisma Euroopa integratsiooni eest, esitades julged, tasakaalustatud ja

kaasavad ettepanekud, mis aitavad Euroopal asuda aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu teele kooskõlas veel üsna värske Euroopa 2020. aasta strateegiaga.

4. Selles kontekstis rõhutab komitee, et iga-aastaselt majanduskasvu analüüsil peaks olema äärmiselt oluline roll kaasava poliitikareformi edendamisel liikmesriikides ja Euroopa tasandil. Komitee tunnustab komisjoni iga-aastase majanduskasvu analüüsi jaoks valitud tervikliku vormi eest, milles esitakse 10 prioriteeti 3 suure pealkirja all, andes võimaluse arutada antud küsimusi üksikasjalikult.

5. Komitee väljendab aga kahetsust selle üle, et esimeses iga-aastases majanduskasvu analüüsis ei ole Euroopa Komisjon kasutanud võimalust jätkata otse aruka, jätkusuutliku ja säästva majanduskasvu poole püüdlemist kooskõlas Euroopa 2020.

aasta strateegiaga, vaid keskendub kitsalt eelarve konsolideerimisele ja tööturualastele ettepanekutele, mis on sageli tasakaalustamata ja ilma ühisturu Euroopa mõõtmeta, millega käiksid kaasas tulevikule suunatud kasvutegurid.

6. Komitee väljendab kahetsust, et eelarve konsolideerimise kohta on esitatud üksnes kuluaspektile suunatud ettepanekud, millele lisandub ettepanek kaaluda ehk mõnes liikmesriigis kaudsete maksude baasi laiendamist. Arvestades, et praegune riigivõlakriis sai alguse finantskriisist ja sellega seotud avaliku sektori antud tohutust finantsstabiilsusest, et päästa finantssektor süsteemi täielikust kokkuvarisemisest, oleks komitee oodanud ettepanekuid selle kohta, kuidas saaks finantssektor aidata avaliku sektori eelarvet taas jätkusuutlikkuse teele suunata. Pealegi on konkreetsed ja kaugelepeürgivad ettepanekud finants-turgude kontrollimiseks eeltingimus usalduse loomiseks ja edasiste rahutuste vältimiseks.

7. Komitee rõhutab, et avaliku sektori eelarvet ei ole võimalik konsolideerida ilma piisava majanduskasvuta. Komitee väljendab kahetsust, et komisjon ei ole esitanud majanduskasvu stsenaariumi, mis kasutaks maksimaalselt ühisturu potentsiaali, vaid keskendub selle asemel tugevale eelarve konsolideerimisele kui majanduskasvu eeldusele. Palju rohkem tuleks tähelepanu pöörata kasvuteguritele, mis aitavad liikmesriikidel eelarvet konsolideerida ja samal ajal jätkusuutliku majanduskasvu poole püüelda. Selle saavutamiseks peab komitee arvates tulevikku suunatud majandusstrateegia lahutamatu osa olema tasakaalustatud makromajanduslik kombinatsioon, mis seob sobival viisil pakkumise ja nõudluse aspektid. See tähendab ka seda, et praegu jooksevkonto ülejäägiga liikmesriike tuleks julgustada jätkama majanduskasvu suunatud tegutsemisviisi ning tegelema oma siseturunõudluse puudumisega.

8. Tööturgude, pensionireformi, töötuse ja turvalise paindlikkuse valdkonnas on tulevikku suunatud tegutsemisviisi aluseks püsivate töökohtade ja töövõimaluste loomine, uute majandussektorite potentsiaali kasutamine ja keskkonnahoidlik energia. Komitee leiab, et sotsiaaldialoogil on äärmiselt oluline osa igasuguses tööturuga seotud poliitikas. Samuti on sotsiaalkindlustussüsteemid väga olulised automaatsete sotsiaalsete ja majanduslike stabilisaatoritena, mis aitavad toetada arengut ja tootlikkust, leevendada vaesust ja edendada majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, mis kõik on vajalik avaliku arvamuse toetuse saamiseks Euroopa projektile. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu poole pürgimisel on oluline lähtuda neist põhiastutest, mis moodustavad Euroopa sotsiaalmajanduse vundamenti. Seetõttu rõhutab komitee, et liikmesriikidele suunatud komisjoni ettepanekud, mis selgelt sekkuvad liikmesriikide kollektiivlääbirääkimiste süsteemi ja töökohakindluse tagamise meetoditesse, on täiesti sobimatud.

9. Lisaks leiab komitee, et komisjon peab selgitama oma seisukohta kvootide ja suletud kutsealade küsimuses, mis mõjutab erialasektoreid. Vahet tuleb teha selle vahel, mis käib mittediskrimineerivate avalike ja üldhuviteenuste ülesannete alla, ning selle vahel, mis võib olla ühisturu potentsiaali tõeliseks takistuseks. Samuti tuleb põhjalikult uurida kaubanduseeskirjade kõiki mõjusid tööhõivele asjaomases sektoris ning kohaldada subsidiaarsuse põhimõtet sellistes küsimustes nagu tsoneerimine või lahtiolekuajad, mis tulenevad eelkõige kohalikest, kultuurilistest, kliimaatilistest või muudest tingimustest.

10. Samas arvab komitee, et iga-aastases majanduskasvu analüüsis ei pöörata piisavalt tähelepanu ühisturu Euroopa kasvupotentsiaalile, viidates vaid möödaminnes otsustava tähtsusega ühtse turu aktile. Analüüsis ei arendata edasi ühtse turu akti põhiaspekte, mis soodustaksid arukat, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu, nagu ELi patendid, Euroopa kutsekaart, Euroopa infrastruktuuriprojektid, piiriline laenamine, integreeritud hüpoteegiturud, sotsiaalne ettevõtlus ja sotsiaalsed investimisfondid.

11. Järgmises osas tutvustab komitee konkreetseid üksikasjalikke ettepanekuid Euroopa Komisjoni esitatud 10 punkti kohta. Selle kaudu loodab komitee suunata arutelu küsimustele, mis on tõepoolest olulised.

II OSA: KOMITEE ETTEPANEKUD EUROOPA KOMISJONI ESITATUD 10 PUNKTI KOHTA

1. Eelarve kindlakäeline konsolideerimine

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et põhiküsimus on riigi rahanduse taas tasakaalu viimine, vältides seejuures nõudluse vähendamist, mis viiks uusi eelarvepuudujääke tekitava majanduslanguseni ja suunaks Euroopa majanduse languspiraali.

1.2 Et Euroopa majanduse elavdamise kava eesmärgi mitte ohtu seada, soovib komitee luua võla vähendamise kavade kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegias sätestatud majanduse ja tööhõive elavdamise eesmärkidega ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus „Valitsemissektori võlakriisi mõjud ELi valitsemisele”, ELT C 51, 17.2.2011, lk 15.

1.3 Liikmesriikide maksubaasi tuleb tugevdada eelkõige maksuparadiiside sulgemise, maksukonkurentsi lõpetamise ning maksudest kõrvalehoidmise ja maksupettuse vastaste meetmetega ⁽²⁾.

1.4 Maksukoormust tuleks suunata uute sissetulekuallikate suunas, nagu finantstehingute maksud, energiamaksud, finantsasutuste makstavad maksud, maksud CO₂ heitkoguste pealt (CO₂ heitkogustega kauplemise turu ümberkorraldamise eeldusel) jne. Selline maksustamine võiks leevendada survet riigieelarvele ja aidata ressursse ümber suunata jätkusuutlikeks investeeringuteks reaalmajandusse. Samuti võib see aidata pakkuda uusi omavahendeid Euroopa Liidu eelarvesse ⁽³⁾. Finantstehingute maks tähendab ka seda, et finantssektor maksab tagasi osa riigilt saadud toetustest ⁽⁴⁾.

1.5 Komitee on seisukohal, et sanktsioonidele vastukaaluks on Euroopas vaja suuremat solidaarsust valitsemissektori võla haldamisel ⁽⁵⁾.

2. Makromajandusliku tasakaalustamatuse parandamine

2.1 Komitee arvates peab tulevikku suunatud majandusstrateegia lahutamatu osa olema tasakaalustatud makromajanduslik kombinatsioon, mis seob sobival viisil pakkumise ja nõudluse aspektid. Komitee rõhutab vajadust vähendada suuri erinevusi riikide jooksevkonto saldode vahel. Komitee soovib, et Euroopa majanduspoliitika koordineerimine oleks vähemalt euroala riikide jaoks esimene samm tõelise ühise majanduspoliitika ja eelarvepoliitika koordineerimise suunas ⁽⁶⁾.

2.2 Komitee rõhutab, et makromajandusliku tasakaalutuse tekitamisel on oma osa ka hinnaga mitte seotud teguritel, näiteks tootevalikul, tehnoloogilisel sisul, toote kvaliteedil, tootega seotud (müüjijärgsete) teenuste kvaliteedil jne. Tuleb leida parameetrid, millega väljendada nende taset ja arengut majandus- ja rahaliidu liikmesriikides.

2.3 Kohasel palgapoliitikal on kriisiga toimetulemisel keskne roll. Palgatõusu hoidmine kooskõlas vastava riigi majanduse üldise tootlikkuse tõusuga tagab makromajanduslikust seisukohast sobiva tasakaalu nõudluse piisava kasvu ja hindade

konkurentsivõime vahel. Sotsiaalpartnerid peavad seega vältima palgakärpeid „kerja naabrilt“ poliitika mõistes ja viima selle asemel palgapoliitika vastavusse tootlikkuse arenguga ⁽⁷⁾.

2.4 Kui majanduspoliitika tihedama koordineerimise raames jõutakse lisaks maksu- ja rahapoliitikale ka palgapoliitika tõhusama koordineerimiseni euroalal, tuleb austada sotsiaalpartnerite sõltumatust kollektiivlepingute sõlmimisel. Seega on riikide poolt kollektiivlärirääkimistele seatavad sihtmäärad – riigi otsusel tehtavatest palgakärbetest rääkimata – vastuvõetamatud ja nendega ei saa nõustuda ⁽⁸⁾.

3. Finantssektori stabiilsuse tagamine

3.1 Komitee leiab, et rohkem tööd tuleks teha selleks, et valmistada ette kriisijärgset finantssüsteemi, mis peaks olema läbipaistev, sotsiaalselt ja eetiliselt vastutustundlik, paremini kontrollitud, uuenduslik ja mille kasv oleks tasakaalustatud, kooskõlas ülejäänud majandussüsteemiga ning suunatud keskpika ja pikaajalise väärtuse loomisele ja jätkusuutlikule majanduskasvule ⁽⁹⁾.

3.2 Komitee teeb ettepaneku toetada nende riiklike õigusaktide ühtlustamist, mille eesmärk on kaitsta finantstoodete ja -teenuste kasutajaid (tarbijad, ettevõtted jt), õõnestamata seejuures liikmesriikide pädevust säilitada kõrgemad riiklikud standardid. Euroopa järelevalve asutustes (nüüd Euroopa Finantsjärelevalveasutuste Süsteem) võiks olla ka üks või mitu sotsiaalpartnerite ja tarbijakaitse ühenduste määratud tarbijate esindajat ⁽¹⁰⁾.

3.3 Komitee teeb ettepaneku ergutada laias mõistes finants-teabe andmise võrgustikku, toetades selles osalejate mitmekesisust ja uute eeskirjade koostamist, et muuta reitingu andmise meetodid läbipaistvamaks ja tõhusamaks, seda eelkõige tuletisinstrumentide puhul ⁽¹¹⁾.

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee dokument „Programm Euroopale: kodanikuühiskonna ettepanekud“, CESE 593/2009, *Fiche* 1, punkt 2.

⁽³⁾ Täpsemad poliitikaettepanekud maksustamise kohta on esitatud punktis 8.

⁽⁴⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Finantstehingute maks“, ELT C 44, 11.2.2011, lk. 81.

⁽⁵⁾ ELT C 51, 17.2.2011, lk 15, *op. cit.*

⁽⁶⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Lissaboni strateegia pärast 2010. aastat“ ELT C 128, 18.5.2010, lk 3 ja „Majanduse elavdamine: olukord ja praktilised algatused“, ELT C 48, 15.2.2011, lk 57.

⁽⁷⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Tööhõive tippkohtumise tulemused“, ELT C 306, 16.12.2009, lk 70.

⁽⁸⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Majanduspoliitika parem koordineerimine aitab suurendada stabiilsust, elavdada majanduskasvu ja luua enam töökohti – ELi majandusjuhtimise tõhustamise hoovad“, ELT C 107, 6.4.2011, lk 7.

⁽⁹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Kriisi järel: siseturu uus finantssüsteem“, ELT C 48, 15.2.2011, lk 38.

⁽¹⁰⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1060/2009 reitinguagentuuride kohta“, ELT C 54, 19.2.2011, lk 37.

⁽¹¹⁾ ELT C 54, 19.2.2011, lk 37, *op. cit.*

3.4 Komitee teeb ettepaneku loobuda ka rahvusvahelisel tasandil praegusest isereguleerimissüsteemist. Tuleb jätkata pädevate asutuste kooskõlastamisprotsessi ning kehtestada kõigile kehtivad karmid eeskirjad ja tagada, et eeskirju kohaldatakse. EL peab tegema kõik selleks, et see eesmärk rahvusvahelistes asutustes saavutada ⁽¹²⁾.

3.5 Komitee tervitab seadusandlikke algatusi, mis võetakse finantsturu reguleerimise karmistamise ja läbipaistvuse suurendamiseks, sh krediitdirektiviagentuuride järelevalve parandamise, äriühingu üldjuhtimise, direktorite palkade ja palgapoliitika valdkonnas ⁽¹³⁾.

3.6 Komitee tervitab määrust lühikeseks müügi ja krediidiriski vahetustehingute teatavate aspektide kohta, sest sellega aidatakse kõrvaldada üksteisele vastukäivad süsteemid ja tuua selgust asjaomasesse finantsturgude valdkonda ⁽¹⁴⁾.

3.7 Komitee arvates on positiivne, et reitinguagentuuride rolli hiljutises ülemaailmses väärtapaberite ja finantsturgude kriisis arvestades on käivitatud kolmeetapiline kava, et reguleerida nende agentuuride ülesanded investorite ja tarbijate suhtes. Komitee väljendab heameelt, et käimasolevasse avalikku konsultatsiooni on lisatud riigivõla küsimus ⁽¹⁵⁾.

3.8 Komitee soovib avaldada regulaarselt riigiabi jälgimise aruande, milles antaks üksikasjalik ülevaade meetmete rakendamist ja väljendataks arvuliselt nende tagajärgi turgudele. Seejuures tuleks välja töötada tööstussektori potentsiaali maksimaalse ärakasutamise kava, mis on tingimata vajalik ELi majanduse elavdamiseks ettevõtete, eriti VKEde ja tööhõive tugevdamise kaudu ⁽¹⁶⁾.

3.9 Komitee on seisukohal, et maksumaksjate raha ei tohi kasutada uuesti pankade kahjude korvamiseks, ning toetab põhimõtteliselt riiklike eelrahastatavate pangakriiside lahendamise fondide ühtlustatud võrgustiku loomist, mis oleks seotud koordineeritud siseriikliku kriisiohjamiskorraga. Ent toimiva pangakriiside lahendamise fondide süsteemi loomiseks peaksid liikmesriigid konkurentsimoontuste vältimiseks soovitatavalt eelnevalt kokku leppima ühiste meetodite ja ühtsete eeskirjade vastuvõtmises.

⁽¹²⁾ ELT C 54, 19.2.2011, lk 37, *op. cit.*

⁽¹³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Kriisi järel: siseturu uus finantsüsteem”, ELT C 48, 15.2.2011, lk 38.

⁽¹⁴⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus lühikeseks müügi ja krediidiriski vahetustehingute teatavate aspektide kohta”, ELT C 84, 17.3.2011, lk 34.

⁽¹⁵⁾ ELT C 54, 19.2.2011, lk 37, *op. cit.*

⁽¹⁶⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Komisjoni aruanne – 2009. aasta konkurentsipoliitika aruanne”, ELT C 84, 17.3.2011, lk 7.

3.10 Euroopa finantspoliitikas võiks tulemusi anda pankade kapitalist teatud osa hoidmine avaliku sektori omandis, et pangasektorist oleks ülevaade ⁽¹⁷⁾.

4. Töötamise atraktiivsuse suurendamine

4.1 Komitee arvates on vaja meetmeid, et suurendada üleminekute kasutegurit ja parandada juurdepääsu tööhõivele, eriti teatud rühmade jaoks, kellel on tööturul probleeme. Selle saavutamiseks tuleb suurendada töövõimalusi, vähendada tegureid, mis motiveerivad mitte töötama, parandada maksude ja hüvitiste struktuuri, et muuta töötamine tasuvaks, sealhulgas vähendada leibkonnas teist palka saava isiku maksukoormust, ning tagada juurdepääs osalemiseks vajalikele teenustele. Nendele, kes ei saa töötada, tuleb tagada piisav sissetulekutoetus ja juurdepääs üldhuviteenustele ⁽¹⁸⁾.

4.2 Komitee arvates on ulatuslik juurdepääs kvaliteetsele lapsehooldusele võimalus tõsta elukvaliteeti ja aidata ühitada töö-, pere- ja eraelu, suurendades lisaks naiste osalemist tööturul ning võimaldades perekonnale suurema sissetuleku ⁽¹⁹⁾.

4.3 Eurostat peaks keskenduma rohkem deklareerimata töö probleemide esiteks eri liikmesriikide konkreetsetes kontekstides, mis eeldab liikmesriikide endi tegevust, ja teiseks kriminaalsetes võrgustikes, kellel on sidemed ebaseadusliku rändega, mis võiks õigustada aktiivsemat õiguskooostööd ja ELi suuremat rolli, eelkõige mõju tõttu siseturule ja konkurentsile. ELi tasandil võetavate meetmetega tuleks liikmesriikide sotsiaalpartnereid innustada käivitama riiklikke ja valdkondlikke projekte, et võidelda deklareerimata töö vastu ja vähendada varimajandust. Eelmainitud projektid peaksid valmima sotsiaalpartnerite ühise tegevuse tulemusel või koostöös ametiasutustega. ELi tasandil võiksid sotsiaalpartnerid ka ühiselt analüüsida ning edastada teavet liikmesriikides käibivate heade tavade kohta. Võitlus deklareerimata töö vastu nõuab liikmesriikide ametiasutuste tõhusat piiriülest koostööd, järelevalvet ning teabevahetust rakendatavate sanktsioonide kohta ⁽²⁰⁾.

4.4 Oluline on mitte ainult koordineerida tööjõuga seotud maksude ja sotsiaalkindlustusmaksete struktuuri Euroopa Liidus, vaid arvestada analüüsis ka Euroopa Liidu ja ülejäänud maailma vahelise kaubandusega ⁽²¹⁾.

⁽¹⁷⁾ ELT C 48, 15.2.2011, lk 57, *op. cit.*

⁽¹⁸⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Sotsiaalne kaasatus”, ELT C 128, 18.5.2010, lk 10.

⁽¹⁹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Väikelaste hooldus ja haridus”, CESE 102/2010.

⁽²⁰⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Roheline raamat. Tööõiguse ajakohastamine 21. sajandi sõlmküsimuste lahendamisel”, ELT C 175, 27.7.2007, lk 65.

⁽²¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Maksuõiguses territoriaalsuse põhimõtte rakendamise mõju tööstuse muutustele”, ELT C 120, 16.5.2008, lk 51.

5. Pensionisüsteemi reformimine

5.1 Komitee on seisukohal, et demograafilisi prognoose tuleks regulaarselt analüüsida ja jälgida, võimaldamaks pensionisüsteemide küllaldast ja õigeaegset kohandamist muutuva olukorraga. Ent neid prognoose, sh pensionidele tehtavate avaliku sektori kulutuste prognoose, tuleb kasutada ja vaadelda ettevaatlikult, sest need võivad sisaldada palju eeldusi, mida on pikaajaliselt raske prognoosida ⁽²²⁾.

5.2 Komitee ei toeta pensioniea automaatse kohandamise mehhanisme, milles lähtutaks kas oodatava eluea pikenedisest või demograafilistest muutustest. Enamiku kõnealuste mehhanismidega tõstetakse automaatselt pensioniiga vastavalt oodatava eluea pikenedisele ja muudele majanduse või tööturu näitajatele. Selliseid põhimõttelisi otsuseid elutingimuste kohta ei peaks langetama mitte arvutid, vaid parlamendid pärast ulatuslikku avalikku arutelu, kuhu kaasatakse sotsiaalpartnerid ja teised olulised sidusrühmad. Kui mõni liikmesriik automaatse kohandamise mehhanismi kasutusele võtab, peab ta arvesse võtma ka seda, et kuigi see vähendab avalikkuse survet reformide vastu, võib juhtuda, et eakamate töötajate reaalsete töövõimaluste puudumisel nihutab see nende töötajate rahalise toetuse sotsiaalkindlustuse teistesse sammastesse. Kui see mehhanism kohandamata kasutusele võtta – eesmärgiga muuta pensionid piisavaks ja jätkusuutlikuks – ei tooks see kaasa loodetud kasu. Tegelikult pensioniea tõstmine ei peaks olema eraldiseisev meede, vaid sellega peaksid kaasnema ka meetmed pensionieale lähenevate inimeste tööhõivevõimaluste parandamiseks ⁽²³⁾.

5.3 Komitee toetab eakamate töötajate tööhõive edendamist, aga arvab, et ennetähtaegselt pensionile jäämise kavade pärssimine on küsimus, mis nõuab intensiivset arutelu raamtingimuste, ulatuse, poliitiliste saatemeetmete jmt üle, et mitte luua vanemate inimeste jaoks sotsiaalseid probleeme ⁽²⁴⁾.

5.4 Komitee kahtleb, et vaid ametliku pensioniea tõstmine võib lahendada demograafiliste küsimustega kaasnevad probleemid. Komitee arvab pigem, et see võib suruda miljonid eakad inimesed, eriti naised, allapoole vaesuspiiri. Tegelikult pensioniiga tuleb tõsta, kasutades algatusi, mis edendaksid tööelu pikendamist ning mida toetaks tõhus majanduskasvu- ja tööhõivepoliitika. Ainult tõeline aktiivsena vananemist edendav poliitika, millega püütakse suurendada koolitusel ja elukestvas õppes osalemist, võib jätkusuutlikult tõsta nende eakate inimeste tööhõivemäära, kes lahkuvad tööturult varakult terviseprobleemide, töö intensiivsuse, enneaegse koondamise ja koolitus- või tööturule naasmise võimaluste puudumise tõttu. Nagu näitab mõne liikmesriigi kogemus, võib lisaks sellele ametliku pensioniea tõstmine suurendada survet sotsiaalkindlustuse teistele sammastele (nt invaliidsuspensioonid või miinimumsissetulek), mis muudaks edusammud riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tugevdamisel ebarealseks. Koos elukestva kutseõppe,

aktiivsete tööturumeetmete, töö jätkamise rahaliste stiimulite, sh füüsilisest isikust ettevõtjate jaoks, ja ettevõtetes eakamate töötajate suhtes levinud hoiakute muutmisega tuleks eakamatele töötajatele uute võimaluste pakkumiseks edendada ka järgmisi meetmeid:

- muuta õigusakte, mis mõnes liikmesriigis ei luba töötada soovimatel pensionäridel või invaliidsuspensiooni saajatel kombineerida palka ja pensioni;
- võtta kasutusele lisatasu süsteem, millega motiveerida ametlikku pensioniikka jõudnud töötajaid edasi tööle jääma: pärast pensionikka jõudmist kogunev pension peaks olema suurem varem kogutust;
- julgustada liikmesriike tegema sotsiaalpartneritega koostööd raske töö küsimuses;
- pakkuda töötajatele ulatuslikku nõustamist ja toetust ning rehabilitatsioonimeetmeid pikaajaliseks taasintegreerimiseks tööturule;
- rakendada sotsiaalselt vastuvõetavaid stiimuleid hiljem pensionile minekuks ning, kui soovitatav, töötada välja atraktiivsed mudelid paindlikuks siirdumiseks tööelust pensionile;
- rakendada meetmeid töötajate füüsilise ja vaimse töökoormuse leevendamiseks, et võimaldada töötajatel kauem töötada;
- julgustada eakamaid töötajaid oma oskusi täiustama;
- suurendada eakate töötajate ja ettevõtete, eelkõige VKEde teadlikkust uuenduslikust personalijuhtimisest ja töökorraldusest, milles arvestatakse eakamate töötajate vajadustega ⁽²⁵⁾.

5.5 Komitee arvates peab kohustuslikel jooksva finantseerimisega ümberjagamisskeemidel olema jätkuvalt põhiroll tulevaste pensionide tagamisel, mistõttu tuleks neile pöörata eritähelepanu, et pöörata ümber paljudes liikmesriikides täheldatud asendusmäärade vähenemise tendents ⁽²⁶⁾.

⁽²²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Roheline raamat „Piisav, jätkusuutlik ja kindel Euroopa pensionisüsteem“, ELT C 84, 17.3.2011, lk 38.

⁽²³⁾ ELT C 84, 17.3.2011, lk 38, *op. cit.*

⁽²⁴⁾ ELT C 128, 18.5.2010, lk 10, *op. cit.*

⁽²⁵⁾ ELT C 84, 17.3.2011, lk 38, *op. cit.*

⁽²⁶⁾ ELT C 84, 17.3.2011, lk 38, *op. cit.*

5.6 Komitee nendib võimalust luua täiendavaid vabatahtlikke individuaalseid erapensioniskeeme, mis toimiksid paralleelselt praeguste pensionisüsteemidega. Selles kontekstis võiks uurida Euroopa tagatiste võimalust, et piiriülesed töötajad neist kasu saaksid. Kuna tulevase pensioni tingimused seatakse vastavalt isiklikele sissetulekutele ja keskmisele elueale, mis kahjustavad just naisi, siis tuleb erilist tähelepanu pöörata mõnes riigis kehtestatud erapensioniskeemidele, mille eesmärk on vähendada eakate naiste vaesusriski ⁽²⁷⁾.

5.7 Komitee palub komisjonil läbi vaadata direktiiv 2003/41/EÜ tööandjapensioni kogumisasutuste tegevuse ja järelevälve kohta, et tagada:

— töötajate ja ametiühingute esindajatega konsulteerimine seoses pensioni investeringute ja nende kaasnevate riskidega ning nende seisukohtade austamine;

— parima tava kasutamine liikmesriikides, et tagada töötajate omandatud ettevõttepensioni kaitse pankroti eest ⁽²⁸⁾.

5.8 Pensionisüsteemi kohustuste üldise taseme jälgimine on väga tähtis. Euroopa praegust raamistikku võiks täiendada kaudsete pensionikohustuste jälgimisega ja nende kohta aruandmisega heakskiidetud metoodika alusel. Kaaluda võiks stabiilsuse ja majanduskasvu pakti reeglite läbivaatamist tagamaks, et asjakohaselt võetakse arvesse nende reformide tulemust (sh üleminek täielikult jooksva finantseerimisega ümberjagamisskeemidelt osalistele kogumispensioniskeemidele), mis toovad kaasa muutuse pensionisüsteemide rahastamises, suurendades otseseid ja vähendades kaudseid kohustusi. Sel juhul ei satuks kõnealused reformid, mille eesmärk on pikaajalise jätkusuutlikkuse probleemide lahendamine, lühiperspektiivis raskustesse valitsemissektori suurema otsese võla tõttu. Ent kui praegu edendada töhusaid reforme 2060. aasta prognooside alusel, ei pruugita pensionide piisavuse ja jätkusuutlikkuse eesmärki saavutada. Komitee soovib kohustuslike jooksva finantseerimisega ümberjagamissüsteeme täiendada juhtumipõhiselt puhverfondidest, vältimaks kiire kohandamise riske, mis mõjutaksid kõige haavatavamaid rühmi ⁽²⁹⁾.

⁽²⁷⁾ CESE 72/2011, *op. cit.*; vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Naiste ja meeste võrdõiglikkuse juhised (2006–2010) ja jätkustrateegia”, ELT C 354, 28.12.2010, lk 1.

⁽²⁸⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Erakapitali investeerimisfondide, riskifondide ja riiklike investeerimisfondide mõju tööstuse muutustele”, ELT C 128, 18.5.2010, lk 56.

⁽²⁹⁾ *Op. cit.* ELT C 84, 17.3.2011, lk 38.

6. Töötute toomine tööturule

6.1 Komitee arvates tuleks inimesi töökoha otsimisele innustada eeskätt tööturuasutuste tõhusate teenuste pakkumise teel ja vähem nn stiimulite kaudu töötushüvitiste osas. Eriti praeguse kriisi kontekstis ei ole komitee arvates vaja karmistada töötuskindlustuse kõlblikkustingimusi. Praeguse rekordilise tööpuuduse tingimustes ei ole tööturgude probleem mitte tööjõu kui sellise puudus, vaid kvalifitseeritud tööjõu ja vabade töökohtade tohtu puudus teatud liikmesriikides. Senisest rohkem tuleb arvesse võtta arukat pakkumispõhist poliitikat, mis soodustab tulevast majanduskasvu ja uuendustegevust ning aitab kaasa täiendavate töökohtade loomisele ⁽³⁰⁾.

6.2 Sotsiaaltoetusi tuleb käsitleda tootliku investeringuna, mis toob kasu kõigile. Töötuabiraha koos aktiivse tööturupoliitikaga stabiliseerib majandust ning toetab aktiivset kohanemist muutustega kvalifikatsiooni parandamise abil ning tõhusate tööotsimise ning koolituse algatuste kaudu. Ettevaatusega tuleks suhtuda meetmetesse, mille eesmärk on karmistada toetuse saamise tingimusi. See toob kaasa ohu muuta tõrjutud inimeste olukord veelgi ebakindlaks, mis on märkimisväärne takistus nende tööalaseks (taas)integreerimiseks. Sellisel piiraval poliitikal võib olla moonutav mõju: see võib kaasa tuua koormuse suurenemise sotsiaalkaitse teistes valdkondades, nagu näiteks sotsiaallabi või töövõimetus, mis aga ei ole soovitatav ⁽³¹⁾.

6.3 Töö ei kaitse ilmtingimata vaesuse eest, mistõttu tuleks töökohtade loomisel keskenduda kindlamate ja piisavalt tasustatud töökohtade loomisele. Ülioluline on muuta töö meeldivaks ja tasuvaks kõigi jaoks, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate inimeste jaoks, st tuleb leida viis töhuse tasakaalu tagamiseks maksusüsteemide ja sotsiaalkindlustussüsteemide vahel ⁽³²⁾.

6.4 Oli õige samm laiendada Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi reguleerimisala, et abistada praeguse ülemaailmse majanduskriisi tõttu koondatud töötajaid ⁽³³⁾.

⁽³⁰⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Ettepanek: nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta – Euroopa 2020. aasta strateegia koondsuuniste II osa”, ELT C 21, 21.1.2011, lk 66.

⁽³¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Sotsiaaltoetuste arendamine”, ELT C 44, 11.2.2011, lk 28, CESE 977/2010.

⁽³²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Töö ja vaesus: hädavajaliku tervikliku lähenemisviisi väljatöötamine”, ELT C 318, 23.12.2009, lk 52.

⁽³³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1927/2006 Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi loomise kohta”, ELT C 228, 22.9.2009, lk 103.

6.5 Komitee toetas Praha tööhõive tippkohtumisel tehtud jõupingutusi, et võtta riigi ja ELi tasandil meetmed, mille lähtekoht on sotsiaaldialoog, töökohtade loomine ja nõudluse suurendamine ⁽³⁴⁾.

6.6 Komitee on rõhutanud ettevõtluse ja ettevõtlikku meelelaadi olulisust, kui tahetakse soodustada Euroopa sotsiaalmudeli edukaks säilitamiseks vajalikku majanduskasvu. Eristada tuleks tegelikku ettevõtlust ja majanduslikult sõltuva füüsilisest isikust ettevõtja tööd. Paljudel juhtudel ei ole üleminek majanduslikult sõltuva füüsilisest isikust ettevõtja staatusesse vabatahtlik, vaid pealesunnitud valik, mis on tehtud väliste tegurite mõjul, nagu allhanke korras tootmine või ettevõtete ümberkorraldamine, mille tulemusel sõlmitud lepingud lõpetatakse ⁽³⁵⁾.

6.7 Sotsiaalkaitseüsteemid on aidanud kaitsta eurooplasi finantskriisi kõige tõsisemate tagajärgede eest ja etendanud olulist kontrastsüklilist rolli majanduse stabiliseerijana. Ambitsioonika lähendamispoliitika puudumisel võivad neid süsteeme eriti ohustada mõnede liikmesriikide kehtestatud konkurentsitavad. Nende riikide arvates meelitab sotsiaalkulude vähendamine ligi väliskapitali investeringuid. See protsess, mis väljendub juba nii maksude kui ka töötasu valdkonnas, ähvardab laieneda ka sotsiaalvaldkonda ⁽³⁶⁾.

6.8 Komitee toetab asjaolu, et praeguse tööhõivekriisi algul rakendasid paljud ELi liikmesriigid riiklikult toetatavaid aktiivseid tööturupoliitika vahendeid, et töötajaid koondamise asemel ettevõttes hoida ja täiendavalt kvalifitseerida. Selle asemel, et lihtsalt koondada kvalifitseeritud töötajad kohe esimeste tellimuste äralangemisel, on kriisiga toimetulekul oluliselt arukam lahendus kasutada selliseid mudeleid, mis võimaldavad ettevõtetel kriisi olukorras töötajaid hoida, kombineerituna tugeva sissetulekutoetusega töötajatele, kelle tööaega vähendatakse. Nii on majanduse tugevnemise ajaks olemas piisavalt kvalifitseeritud tööjõudu. Sellised mudelid tuleks luua ka nendes ELi liikmesriikides, kus neid praegu ei ole, ning laiendada need ka mitte-standardsete töölepingutega töötajatele ⁽³⁷⁾.

⁽³⁴⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus „Ülemaailmse kriisi mõju Euroopa peamistele tootmis- ja teenustesektoritele“, ELT C 318, 23.12.2009, lk 43.

⁽³⁵⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Ühenduse Lissaboni kava elluviimine: ettevõtliku meelelaadi edendamine hariduse ja õppimise kaudu“, ELT C 309, 16.12.2006, lk 110 ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus „Füüsilisest isikust ettevõtjate töö uued suundumused: majanduslikult sõltuva füüsilisest isikust ettevõtjate töö erijuhtum“, ELT C 18, 19.1.2011, lk 44.

⁽³⁶⁾ ELT C 44, 11.2.2011, lk 28, *op. cit.*

⁽³⁷⁾ ELT C 306, 16.12.2009, lk 70, *op. cit.*

7. Õige tasakaalu leidmine turvalisuse ja paindlikkuse vahel

7.1 Turvalist paindlikkust ei tohiks mõista meetmena, mille eesmärk on lihtsustada praegu töötavate töötajate vallandamist või õonestada sotsiaalkaitset üldiselt ja eriti töötute sotsiaalkaitset. Turvalise paindlikkuse puhul peavad praegu olema esikohal turvalisuse poolt edendavad meetmed ⁽³⁸⁾.

7.2 Lühendatud tööaja mudelite kasutamine näitab, et tööturgude paindlikkus on enamikes ELi riikides piisav, et võimaldada ettevõtetel tellimuste vähenemise korral kiirelt reageerida. Üleskutsed olemasolevate töökaitsereeglite vähendamiseks on põhjendamatud ⁽³⁹⁾.

7.3 Tööturul toimunud muutuste tõttu on kasvanud osalise tööajaga ja tähtajaliste lepingute alusel tehtav töö. Need tööhõiveliigid võisid aidata kaasa tööturule sisenemise hõlbustamisele ja Euroopa tööhõivemäära suurendamisele. Ent ajutised töötajad kipuvad olema vähem produktiivsed, nad saavad vähem töödandja poolt võimaldatavat koolitust ja nendega võib juhtuda rohkem tööõnnetusi. Samuti on neil oht jääda ajutist tööd tegema. Arvesse tuleks võtta uusi riske ning turvalise paindlikkuse rakendamisel tuleks motiveerida üleminekuid, kuid samal ajal ei tohiks süstemaatiliselt kaotada alalisi töölepinguid. Euroopa sotsiaalpartnerid on nõudnud piisava kindlustunde tagamist töötajatele kõikide lepinguliikide puhul ⁽⁴⁰⁾.

7.4 Turvaline paindlikkus saab toimida üksnes juhul, kui töötajatel on asjakohane koolitus. Uute oskuste ja uute töökohtade loomise vahel on otsene seos. Ettevõtete huvides on investeerida oma töötajate täiendkoolitusse, samas vastutab töötaja ise enda pideva täiendamise eest ⁽⁴¹⁾.

7.5 Tööhõivestrategia, mille eesmärk on jätkusuutliku majanduse väljaarendamine, võib põhineda liikmesriikide juba hästi arenenud kogemustel ja oskusteabel. Neid eeliseid peaks edendama Euroopa Liit, kus vajatakse kvalifitseeritud töökohti. Seega peavad liikmesriigid investeerima rohkem oma haridus- ja koolitussüsteemi ning edendama muu hulgas teadus-, tehnoloogia- ja insenerivaldkonda. Praegused avaliku sektori investeringud haridusse – mis tuleb kaasata elukestva õppe sidusasse strateegiasse – ei ole sugugi piisavad ⁽⁴²⁾.

⁽³⁸⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus „Paindlikkuse ja turvalisuse kasutamine globaalse arenguga seotud ümberkorraldustes“, ELT C 318, 23.12.2009, lk 1.

⁽³⁹⁾ ELT C 306, 16.12.2009, lk 70, *op. cit.*

⁽⁴⁰⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Paindlikkuse ja turvalisuse ühiste põhimõtete poole: rohkem paremaid töökohti paindlikkuse ja turvalisuse kaudu“, ELT C 211, 19.8.2008, lk 48.

⁽⁴¹⁾ ELT C 318, 23.12.2009, lk 1, *op. cit.*

⁽⁴²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus „Keskkonna-, energia- ja kliimaprobleemidest tulenevate tööstuse muutuste mõju tööhõivele“, ELT C 44, 11.2.2011, lk 40.

7.6 Ajutiste tööturumeetmetega tuleb tagada, et lühiajaline tööhõive käib käsikäes sobiva koolitusega, eelkõige töötervis- hoiu ja tööohutuse valdkonnas, ning tagatud palgatasemega ⁽⁴³⁾.

7.7 On pakiline ja tungiv vajadus suunata noored kõigil hari- duse ja koolituse tasandil taas tehnoloogia- ja teaduslike vald- kondade juurde, et vältida tootmisega seotud väärtuste hävimist ja asendamist finantsalaste ja spekulatiivsete väärtustega ⁽⁴⁴⁾.

7.8 Komitee tervitab komisjoni kavatsust parandada mitte- ametliku hariduse tunnustamist ja suurendada väljaspool amet- likku haridussüsteemi omandatud oskuste nähtavust (näiteks Euroopa oskuste passi abil).

7.9 Komitee kutsub üles haridusalase innovatsiooni paremale professionaalsele juhtimisele. ELi haridus- ja koolitussüsteemi parandamine on esmatähtis tööalase konkurentsivõime tõstmi- seks ning ebavõrdsuse vähendamiseks. Hariduse institutsiooni- lised muutused ei jõua sammu pidada ühiskonna vajadustega. Asutused peavad arvesse võtma muutuste, innovatsiooni ning hariduse ja koolituse tugevat seost ⁽⁴⁵⁾.

7.10 Komitee soovitab integreerida haridus ja koolitus taas tegeliku eluga, lähendades seda nii üldsuse vajadustele kui ka uute põlvkondade õppijate harjumustele ⁽⁴⁶⁾.

7.11 Komitee toetab ideed luua Euroopa tasandil tööhõive ja oskustega tegelevad sektorilised nõuandekogud, kaasates sidus- rühmad valdkondlike muutuste haldamisse, uute töökohtade prognoosimisse ning oskuste ühitamisse pakkumise ja nõudlu- sega ⁽⁴⁷⁾.

7.12 Euroopa sektorilised nõuandekogud võiksid toetada valdkondlike muutuste haldamist ning aidata saavutada algatuses „Uute töökohtade jaoks uued oskused” püstitatud eesmärgi, samuti tuleksid nad kasuks Euroopa tasandi vald- kondlike muutusi käsitlevate otsuste vastuvõtmisel ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴³⁾ ELT C 318, 23.12.2009, lk 43, *op. cit.*

⁽⁴⁴⁾ ELT C 318, 23.12.2009, lk 43, *op. cit.*

⁽⁴⁵⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Oskuste vasta- vusse viimine muutustes oleva tööstuse ja teenuste vajadustega. Kuidas võiks sellele kaasa aidata Euroopa tasandi tööhõive ja oskus- tega tegelevate sektoriliste nõuandekogude loomine?” ELT C 347, 18.12.2010, lk 1.

⁽⁴⁶⁾ ELT C 347, 18.12.2010, lk 1, *ibid.*

⁽⁴⁷⁾ ELT C 347, 18.12.2010, lk 1, *ibid.*

⁽⁴⁸⁾ ELT C 347, 18.12.2010, lk 1, *ibid.*

8. Ühtse turu võimaluste kasutuselevõtmine

8.1 Dünaamiline siseturg on nii Euroopa 2020. aasta stra- teegia edu eeldus kui ka selle alus. Seetõttu kutsub komitee komisjoni ja liikmesriike üles võtma vajalikke olulisi ja otsusta- vaid samme siseturu lõpuleviimiseks ning samas kaitsma ja edasi arendama majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid stan- dardeid. Komitee leiab, et vabade elukutsete kutse-eeskirjad kujutavad endast tarbijakaitse eeskirju, mis hoiavad nii Euroopa siseturu kui ka rahvusvahelise turu toimimisvõimelisena ning hoiavad ära turutõrked, eelkõige sellised, mis viisid rahvusvahe- lise finantskriisini ⁽⁴⁹⁾.

8.2 Oluline on see, et teenuste direktiivi rakendamine kulgeks täies kooskõlas ühtse turu idee ja eeskirjadega. Töötajate lähetamise direktiivi kohaseks rakendamiseks ja selle eesmärkide – ettevõtetevahelised ausad konkurentsitingimused, töötajate õiguste austamine ja sotsiaalse dumpingu ärahoidmine – saavu- tamiseks on vaja tõhusaid ja selgeid riiklikke rakendusee- skirju ⁽⁵⁰⁾.

8.3 Hädavajalik on tunnistada teenuste sektori tähtsust majanduslikus ja sotsiaalses arengus. Prioriteedid tuleks järjes- tada järgmiselt.

— *Meetmed seoses ettevõtlusteenuste alase poliitika ja kõrgetasemelise rühmaga.* Moodustada tuleks ettevõtlusteenuste kõrgetaseme- line rühm, kes teostaks ettevõtlusteenuste sektori süvaana- lüüsi.

— *Tööturumeetmed ettevõtlusteenuste valdkonnas.* Sotsiaalsest pers- pektiivist on vaja valdkondlikul tasandil sügavuti uurida väljakutseid, mis tulenevad ettevõtlusteenuste ja töötle- va tööstuse vaheliste suhete kaudu tekkinud uut tüüpi tööhõi- vest. Sealjuures tuleb silmas pidada töötajate, sealhulgas ka allhankega kaasatud töötajate haridust, koolitust, elukestvat õpet ja töölevõtu tingimusi. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleks laiendada sotsiaaldialoogi kava, et uurida ettevõtlus- teenuseid mõjutavatest struktuursetest muutustest tulenevaid muutusi töötingimustes ja töövõimalustes.

— *Ettevõtlusteenused seoses uuenduspoliitikaga.* Aktiivselt tuleks edendada teadus-, arendus- ja uuendustegevuse programme ning teenuste alase uuendustegevusega seotud meetmeid.

⁽⁴⁹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Lissaboni tege- vuskava ja siseturg”, ELT C 347, 18.12.2010, lk 8.

⁽⁵⁰⁾ ELT C 347, 18.12.2010, lk 8, *ibid.*

— *Ettevõtlusteenuste standardite väljatöötamine.* Ettevõtteid tuleks innustada, et nad aitaksid luua iseregulatsiooni teel standardeid, olles enne põhjalikult konsulteerinud ettevõtlusteenuste kasutajatega.

— *Teenuste teaduse arendamine* on uus distsipliin hariduses ja koolituses.

— *Siseturg ja ettevõtlusteenuseid mõjutavad õigusaktid.* Mõjuhinangut teenuste direktiivi mõju kohta ettevõtlusteenustele ei ole veel läbi viidud. Selles osas on vaja suuri jõupingutusi, eelkõige pärast direktiivi ülevõtmist siseriiklikku õigusesse.

— *Ettevõtlusteenuste statistika edasine parandamine.* Liikmesriikidelt oodatakse rohkem koostööd, et parandada statistikat ettevõtlusteenuste kohta ⁽⁵¹⁾.

8.4 Tarbijakaitsele tuleb teenuste siseturul pöörata suuremat tähelepanu. Õigusliku olukorra ebakindlust, mida võib piirileste teenuste puhul täheldada, peab korvama riikliku ja ELi tasandi teabestrategia abil. Ei tohi alahinnata nõuet saada täpseid andmeid teenuste ja teenusepakujate kohta ⁽⁵²⁾.

8.5 Jaekaubanduse puhul on oluline äriedu mitte karistada, välja arvatud juhul, kui on tegemist tavade, mis ei ole kooskõlas siseturu lõpuleviimisega, eelkõige kui on olemas selged tõendid turuvõimu kuritarvitamisest või tarbijate kahjustamisest Euroopa Liidu lepingu artikli 81 rikkumise mõistes ⁽⁵³⁾.

8.6 Mis puudutab intellektuaalomandi Euroopa raamistikku, toetab komitee Euroopa võltsimis- ja piraatlusalase vaatluskeskuse loomist. Vaatluskeskuse eesmärk on koondada ja levitada asjakohast teavet võltsijate kohta ning olla eriliseks toeks väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele ja tööstusharudele. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande vaatluskeskuse kogutud andmete ja selle tegevuse kohta ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Ettevõtlusteenuste sektori arengud Euroopas”, ELT C 27, 3.2.2009, lk 26.

⁽⁵²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Teenuste siseturust – tööturu ja tarbijakaitse nõuded”, ELT C 175, 27.7.2007, lk 14.

⁽⁵³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Suurte jaemüügikettide areng ning mõju tarnijatele ja tarbijatele”, ELT C 175, 28.7.2009, lk 57.

⁽⁵⁴⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele „Intellektuaalomandi õiguste jõustamise tõhustamine siseturul”, ELT C 18, 19.1.2011, lk 105.

8.7 Komitee on vastu ideele luua eraellu sekkuv erirežiim seoses autoriõiguste kasutamisega internetis, nagu see on kehtestatud paljude liikmesriikide õigusaktides. Komitee soovib võtta hoopis tarbijatele ja eelkõige noortele suunatud aktiivseid haridus- ja koolitusmeetmeid ⁽⁵⁵⁾.

8.8 Komitee soovib, et eelkõige teadaoleva autorita teoste jaoks loodaks autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustatud registreerimise süsteem, mida ajakohastatakse korrapäraselt, et leida kergesti õiguste eri valdajad. Selles süsteemis võiks olla täpsustatud nii teose liik ja nimetus kui ka õiguste eri valdajad. Komitee palub komisjonil uurida selle idee teostatavust ⁽⁵⁶⁾.

8.9 Komitee kordab üleskutset luua Euroopa Liidu patent ja rakendada see tõhusalt kõigis liikmesriikides ⁽⁵⁷⁾.

8.10 Siseturu ülemaailmne mõõde nõuab täiendavaid ühiseid jõupingutusi. ELi asjakohane tegevuskava peaks olema suunatud järgmistele aspektidele:

— ELi välispoliitilise tegevuse ning teiste poliitikavaldkondade välisaspektide arendamine struktuurilisest vaatepunktist lähtudes, tugevdades seejuures nende üldist sidusust ning parandades liikmesriikide meetmete ühtsust;

— turgude tasakaalustatud avamise tagamine, sh ILO põhiliste töönormide järgmine, Doha vooru lõpuleviimise ning olulisimate partneritega peetava struktureeritud dialoogi kaudu;

— ELi kui rahvusvahelise seadusandliku võimu rolli tugevdamine ning õigusi edendava rahvusvahelise poliitika jätkamine;

— töötajate, tarbijate ja kohalike tootjate huvide kaitsmine kaubanduspartnerite turgudel;

— euro rahvusvahelise kasutamise suurendamine;

— arengut ja majanduskasvu soosiva ulatusliku ala loomine; see võiks hõlmata ELi laienemise kiiret lõpuleviimist, naabruspoliitikat, Vahemere Liitu ning tugevamat partnerlust Aafrika riikidega ⁽⁵⁸⁾.

⁽⁵⁵⁾ ELT C 18, 19.1.2011, lk 105, *ibid*.

⁽⁵⁶⁾ ELT C 18, 19.1.2011, lk 105, *ibid*.

⁽⁵⁷⁾ ELT C 18, 19.1.2011, lk 105, *op. cit*.

⁽⁵⁸⁾ ELT C 347, 18.12.2010, lk 8, *op. cit.*, ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Uuendatud Lissaboni strateegia väline mõõde”, ELT C 128, 18.5.2010, lk 41.

8.11 Digitaalsete teenuste pakkumise arendamisel on ikka veel takistusi, mida tuleks põhjalikult uurida ja millele tuleks lahendused leida, et Euroopa ettevõtlaste teenuste ettevõtteid saaksid tegutseda jõulisemalt ja laieneda rohkem väljapoole ELi piire. Selliste takistuste alla kuuluvad standardite ja koostalitlusvõime puudumine, e-kaubanduse usaldamise ja turvalisusega seotud küsimused, investeeringute puudumine paiksesse ja mobiilsesse lairiba infrastruktuuri ning endiselt liiga vähene info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine VKEdes ⁽⁵⁹⁾.

8.12 E-kaasatuse peamised takistused tuleb kaotada järgmiste meetmete abil: kiire internetiühendus, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutuse oskused, vananeva elanikkonna ja puuetega inimeste vajadustele vastavate toodete ja teenuste arendamine, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia toodetele ja teenustele kehtivate avatud standardite toetamine, Galileo programm digitaalses tegevuskavas ning kasuliku veebiteabe ja teenuste arendamine ja kättesaadavus, tagades seejuures eraelu puutumatuse ja säilitades isikuandmed turvalisel viisil ⁽⁶⁰⁾.

8.13 Liikmesriigid peavad ise looma mõjusaid riiklikke teadus- ja arendustegevuse programme info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ja tulevikutehnoloogiate valdkonnas, et saada tugevateks partneriteks Euroopa tasandi ja rahvusvahelises koostöös. Sel eesmärgil tuleks investeerida rohkem struktuurfondide vahendeid ⁽⁶¹⁾.

8.14 VKEde osas kordab komitee oma ettepanekuid ambitsioonika Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act” (SBA) kohta, mis hõlmavad eelkõige järgmist:

— siduvat õiguslikku vahendit põhimõtte „Kõigepealt mõtle väikestele” kohaldamiseks, et tagada maksimaalse siduvuse abil nende juhtimisepõhimõtete tõhus ja konkreetne rakendamine nii ühenduse tasandil kui ka liikmesriikides ja piirkondades;

— rakendusplani koos täpse ajakava ja sobivate meetmetega Euroopa SBA konkreetsete ja ulatuslike sätete rakendamiseks;

⁽⁵⁹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Teenused ja Euroopa töötlev tööstus: vastastoime ja mõju tööhõivele, konkurentsivõimele ja tootlikkusele”, ELT C 318, 23.12.2006, lk 26.

⁽⁶⁰⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kava”, ELT C 54, 19.2.2011, lk 58.

⁽⁶¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia piiride avardamine – strateegia tulevaste ja kujunemisejärgus tehnoloogiate uurimiseks Euroopas” ELT C 255, 22.9.2010, lk 54.

— selgeid kohustusi halduskoormuse vähendamiseks, eriti põhimõtet, et kõiki haldusformaalsusi tuleb täita ainult ühel korral;

— Euroopa Komisjoni talituste ümberkorraldamist, et tagada VKEdele tõeline koostööpartner ja vahendid ettevõtete euroopastumise soodustamiseks;

— Euroopa vahendeid, mis oleksid stiimulid VKEde kapitaliseerimise, võrgustike loomise, investeeringute ja VKEdes elukestva õppe soodustamiseks;

— kõiki Euroopa poliitikavaldkondi hõlmavat ühtset poliitilist raamistikku, et VKEsid hakataks nägema reegli, mitte erandina;

— Euroopa SBA eesmärkide elluviimist riiklikul tasandil, sh seadusandlikul tasandil;

— naasmist vahendusorganisatsioonide ja sotsiaalpartneritega alalise konsulteerimise praktika juurde ⁽⁶²⁾.

8.15 Komitee nõuab ettevõtete ühise konsolideeritud tulumaksubaasi ⁽⁶³⁾ loomist, et liikmesriikides maksutavasid lihtsaks, võrdsemaks ja läbipaistvamaks muuta. Samuti on oluline kaaluda koostöö ja koordineerimise laiendamist ettevõtete tulumaksule ⁽⁶⁴⁾.

8.16 Komitee rõhutab vajadust luua lihtne ja ühtlustatud kaudse maksustamise süsteem, mis leevendaks halduskoormust, tooks selget kasu ettevõtetele ja kodanikele, tagaks õiglase maksustamise ja kindla sissetuleku riigi eelarvesse, vähendaks maksupettuste ohtu ning toetaks siseturu arengut ja lõpuleviimist ⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kõigepealt mõtle väikestele”. Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act”, ELT C 182, 4.8.2009, lk 30.

⁽⁶³⁾ Vt hiljutine komisjoni teatis „Ühenduse majanduskasvu ja tööhõive parandamise ning ELi ettevõtjate konkurentsivõime tugevdamise kava rakendamine. Jätkuv edu 2006. aastal ja järgmised sammud kavandatava ettevõtete ühtse konsolideeritud tulumaksubaasi loomise suunas” (KOM(2007) 223 lõplik, 2.5.2007).

⁽⁶⁴⁾ ELT C 120, 16.8.2008, lk 51, *op. cit.*

⁽⁶⁵⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) seoses hariliku maksumäära miinimumtaseme järgimise kohustuse kestusega”, ELT C 51, 17.2.2011, lk 67.

8.17 Mis puudutab käibemaksupettusi, siis vastupanu muutustele mõjutab negatiivselt liikmesriikide ja ELi rahalist seis; ühiste huvide asemel kaitstakse erihuve⁽⁶⁶⁾.

9. Erakapitali kaasamine majanduskasvu rahastamiseks

9.1 Komisjoni ettepanekud tõmmata ligi rohkem erakapitali majanduskasvu rahastamiseks on mõnevõrra ettevaatlikud. Ajal, mil enamiku liikmesriikide eelarve on kas äärmiselt piiratud või seda kärbitakse, tuleks pöörata palju rohkem tähelepanu vajadusele leida alternatiivseid rahastamisallikaid majanduskasvu stimuleerimiseks. ELi projektivõlakirjade ettepanek aitab teha mõningaid olulisi infrastruktuuriinvesteeringuid, aga süstemaatilisemalt tuleks püüda kasutada ära Euroopa pensionifondi investeeringuid. Seda oleks võimalik saavutada, kui julgustada liikmesriike pakkuma pensionifondidele stiimuleid investeerimiseks riigi infrastruktuuridesse ja nende kaasarahastamiseks.

9.2 Lubades Euroopa Investeeringuspangal lasta välja eurovõlakirju või pigem kõiki 27 liikmesriiki hõlmavaid ELi võlakirju, saab avalik sektor hankida uut kapitali, ilma et tugineks seejuures täies ulatuses erafinantssektorile. Rahalised vahendid tuleks hankida eelnevalt, näiteks tööandjapensioni kogumisasutustelt, mis läbi saaks Euroopa Investeeringuspangast nende kapitalivahendite ja investeeringute kokkupuutepunkt. Ka eurovõlakirjad on üks võimalik vahend pikaajalisteks erahoiusteks. Komitee väljendab heameelt projektivõlakirjade kiire kasutuselevõtu üle, aga see ei tohi olla alternatiiv eurovõlakirjade loomisele ega seda asendada⁽⁶⁷⁾.

9.3 Mis puudutab VKEde rahastamise struktuuri praeguses finantsolukorras, siis ettepanek liberaliseerida riskikapitalifondid, et need saaksid tegutseda kogu ELis, on tervitatav, aga seda oleks pidanud juba ammu tegema. Samuti tuleks kaaluda, kuidas suurendada riskikapitali pakkumist Euroopa turu laienemise korral. Näiteks loodaks Euroopa võrgustiku kooskõlastatavate piirkondlike miniplatvormide rajamisega uus vahend, mida saab kasutada väikestele ettevõtetele lisakapitali leidmiseks. See soodustaks veel rohkem rahastamist riskikapitali ja äriinglite toel. Samuti aitaks see väikestel riskikapitali investoritel toetada väikeettevõtteid⁽⁶⁸⁾.

9.4 On üldteada, et turg ei suuda pakkuda tehnoloogia valdkonnas tegutsevatele *spin-out*- ja uutele ettevõtetele tegevuse

algjärgus kapitali. Seda olukorda on püütud parandada äriinglite ja seemnekapitalifondide algatuste kaudu, aga kogu Euroopas on teaduskeskused ja ülikoolid siiski hädas sellega, kuidas viia teadmised turule. Nõudlus kapitali järele tegevuse algusjärgus üha kasvab, ent pakkumine jääb üsna muutumatuks. Tuleks teha suuremaid jõupingutusi, et pakkuda kapitaliriskastele üksikisikutele ja asutustele stiimuleid panustada rohkem riskikapitali uutesse tehnoloogiaettevõtetesse ja prototüüpide arendamiseks.

9.5 Selliseid VKEde abistamise praktilisi meetodeid nagu vahendamine, maksusoodustused, viivitamatud maksed ning meetmed, mis lihtsustavad rahaliste vahendite kiiret jagamist riigiabi erandite kaudu, tuleb innustada eelkõige nendes sektorites, mida globaliseerumine ning majandus- ja finantskriisi praegused tagajärjed kõige rohkem mõjutavad⁽⁶⁹⁾.

10. Energia kulutõhus kättesaadavus

10.1 Kolmanda energiapaketi meetmed tuleb ellu viia, et luua tõeline energiaturg, mis põhineb riikidevahelisel koostööl, võrkude ja käitajate paremal omavahelisel ühendatusel ning riiklike reguleerimisasutuste suurematel volitustel⁽⁷⁰⁾.

10.2 Energiatõhusus sillutab teed tehnoloogilisele hüppele, mis võimaldab üle minna vähese CO₂-heitega majandusele. Edusamme on juba tehtud, ent liikmesriigid peavad tegema rohkem taastuvate energiaallikate arendamiseks oma investeerimiskavades, et tagada energiatõhususega seotud toodete ja teenuste valdkonnas tegutsevate eraettevõtjate jaoks sobiv stabiilne reguleerimisraamistik ja stiimulid⁽⁷¹⁾.

10.3 Komitee esitas 4. veebruaril 2011 kohtunud energeetikanõukogule ettepaneku seada teatud olulistest sektorites (nt transport, ehitus) energiatootmise eesmärgid. See peaks hõlmama järgmisi meetmeid:

- kõikide energialiikide väliskulude arvessevõtmine, nii et turg pöörduks automaatselt nende energialiikide poole, mis tekitavad kõige vähem süsinikdioksiidiheiteid;
- uute energiatootmisega tehnoloogiate alase teavitamise ja koolituse parandamine, nt ehitussektoris, riiklike ehitustööde valdkonnas ja transpordis;

⁽⁶⁶⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Ettepanek: nõukogu määrus halduskoostöö kohta ning maksupettuste vastase võitluse kohta käibemaksu valdkonnas“, ELT C 347, 18.12.2010, lk 73.

⁽⁶⁷⁾ ELT C 48, 15.2.2011, lk 57, *op. cit.*

⁽⁶⁸⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „VKEde rahastamise struktuur praeguses finantsolukorras“, ELT C 48, 15.2.2011, lk 33.

⁽⁶⁹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „VKEde toetamine maailmaturu muutustega kohanemisel“, ELT C 255, 22.9.2010, lk 24.

⁽⁷⁰⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Kütteostuvõimetuse liberaliseerimise ja majanduskriisi kontekstis“, ELT C 44, 11.2.2011, lk 53.

⁽⁷¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Energiastrateegia aastateks 2011–2020“, ELT C 54, 19.2.2011, lk 1.

— info- ja kommunikatsioonitehnoloogia pakutava potentsiaali tõhusam kasutus, et energiatõhusust parandataks igal tootmis- ja tarbimistasandil.

10.4 Komitee tuletab meelde, et hooned moodustavad Euroopa Liidus 40 % lõplikust energianõudlusest, olles suurimad energiatarbijad. Kuni pool energiatõhususe lisapotentsiaal on võimalik saavutada ehitiste keskkonnas ja majanduskulude vähendamisega. Sellise energiasäästuga on juba iseenesest võimalik täita ELi Kyoto protokolli raames võetud kohustused. Lisaks on seda energiasäästu võimalik saavutada juba praegu olemasolevate tehnoloogiate kasutamisega. Hoonete energiatõhususe suurendamine avaldab vaid positiivset mõju – see loob kasulikke töökohti, vähendab hoolduskulusid, pakub suuremat mugavust ja puhtamat keskkonda. See peaks olema Euroopa Liidu absoluutne prioriteet. Komitee tunnustab samaväärselt uute ja edasiarendatud alusmaterjalide tähtsust kodu- ja kontori-seadmete ning muude sektorite, nagu energia- või transpordisektori puhul ⁽⁷²⁾.

10.5 Energiamahukad tööstusharud peavad loomulikult andma oma panuse energia- ja kliimapolitiika eesmärkide saavutamisse. Energia- ja keskkonnapoliitika vahendeid tuleb hoolikalt uurida ja need tuleb kujundada vastavalt sellele, millist mõju nad avaldavad kõnealuste tööstusharude konkurentsivõimele ⁽⁷³⁾.

10.6 Paljude klaasi- ja keraamikatoodete (isolatsioonimaterjalid, kahekordsete klaasidega aknad jne) äärmiselt häid keskkonnanäitajaid tuleks tutvustada kui energiasäästu eeskujusid ELi ehitustööstuses. Lisaks tuleks see tehnoloogia kaasata igasse kavandatavasse tehnoloogisiirdesse EList väljaspool asuvatesse riikidesse, kus on suur energiasäästu potentsiaal ⁽⁷⁴⁾.

10.7 Komitee soovib praeguse kriisi taustal jätkusuutlikkuse aspektist analüüsida, kas kehtivatest eeskirjadest (telekommunikatsiooni, posti, elektrienergia kohta) piisab, et vältida pakutavate teenuste kvaliteedi langust, tõrjutuse süvenemist, ühiskonna killustatust ja vaesust. Samuti tuleks saada selgust selles, kas uutele valdkondadele oleks vaja kohaldada Lissaboni lepingu protokollis nr 26 sätestatud selliseid ELi põhimõtteid nagu „kõrge kvaliteet, ohutus ja vastuvõetav hind, võrdne kohtlemine ning üldise juurdepääsu ja kasutajate õiguste edendamine” ⁽⁷⁵⁾.

⁽⁷²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Energiaturgude käimasolevate arengute mõju Euroopa tööstuslikele väärtusahelatele”, ELT C 77, 31.3.2009, lk 88.

⁽⁷³⁾ ELT C 77, 31.3.2009, lk 88, *ibid*.

⁽⁷⁴⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Euroopa klaasi- ja keraamatööstuse konkurentsivõime ning ELi kliima- ja energia-paketi mõju”, ELT C 317, 23.12.2009, lk 7.

⁽⁷⁵⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Milliseid üldhuviteenuseid on kriisi ületamiseks vaja?” ELT C 48, 15.2.2011, lk 77.

10.8 Oleks vaja analüüsida üldhuviteenuse teostatavust energia valdkonnas Euroopa tasandil, et seda kasutada ühise energiapolitiika huvides. Siiski tuleb tõdeda, et olles ühelt poolt riiklike erinevuste ja teiselt poolt Euroopa ühtse turu ühise väljaarendamise vajaduse surve all, on ELi institutsioonidel ja riikide valitsustel või liikmesriikidel raskusi ühenduse üldhuviteenuste (majandusliku või mittemajandusliku iseloomuga) ideega kohanemisel. Seega ei ole idee luua Euroopa tasandi energiateenused poliitiliste otsustajate hulgas veel positiivset vastukaja leidnud. Ent ühenduse üldhuviteenused on vajalikud, et jätkata Euroopa integratsiooni. Need teenused väljendavad Euroopa solidaarsust ELi ühiste probleemide lahendamisel. Luua tuleb ühtne Euroopa võrk ning ühisprojektid ja -struktuurid selle kavandamiseks ja juhtimiseks. Kõnealust võrku peab olema võimalik kõigil tasandil arukalt juhtida ja töös hoida, et pakkumine ja nõudlus oleksid maksimaalselt vastavuses ⁽⁷⁶⁾.

10.9 Energiamahukad tööstusharud vajavad energiavarustuse kindlust, tuginedes Euroopa asjakohasele energialiikide kombinatsioonile, kuhu peaksid kuuluma kõik energiaallikad (süsi, taastuvenergia, tuumaenergia) ning mis peaks põhinema elektri- ja gaasiturgude tõhusal konkurentsil, tuues lõpuks kaas energiavarude mõistlikud hinnad. Riikliku energiapolitiika huvid peaksid olema tugevamini seotud integreeritud Euroopa kontseptsiooniga, sest siiani ei ole energiaturg tööstuskaupade ühtse turuga sammu pidanud. Olenemata mõningate liikmesriikide otsusest loobuda tuumaenergia kasutamisest, tähendaks tuumalõhustumisel põhineva elektritootmise säilitamine ELis ka kõnealuse tehnoloogiaga seotud oskusteadmiste hoidmist Euroopas. Loomulikult nõuaks tuumaenergia jätkuv kasutamine turvalisuse kõrget taset ja kvalifitseeritud töötajaid ⁽⁷⁷⁾.

10.10 Energiatõhusatele toodetele kehtivate, kogu ELi hõlmavate standardite väljatöötamisega seoses toob komitee välja sellised komisjoni algatused nagu määrus energiatõhususmargistuse „Energy Star” kohta, mille standardid on nüüdseks muutunud kohustuslikuks kontori-seadmete riigihangete korral; ühtlustatud standardid hoonete energiatarbimisele ning riiklike reguleerivate asutuste volituste suurendamine energiatõhususe valdkonnas. Komitee peab riiklike energiaettevõtjatega sõlmitavaid vabatahtlikke kokkuleppeid kasulikuks, ent heakskiidetud kokkuleppe puhul peaks olema selge, et eesmärkide mittesaavutamisel kohaldatakse kohustuslikke standardeid ⁽⁷⁸⁾.

⁽⁷⁶⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Üldist majandushuvi pakkuvad teenused: kuidas peaksid jagunema pädevused ELi ja liikmesriikide vahel?” ELT C 128, 18.5.2010, lk 65.

⁽⁷⁷⁾ ELT C 77, 31.3.2009, lk 88, *op. cit*.

⁽⁷⁸⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Euroopa Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile esimese hinnangu kohta energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid käsitleva direktiiviga 2006/32/EÜ ettenähtud riiklikele energiatõhususe tegevuskavadele – ühine edasimineku energiatõhususe vallas”, ELT C 77, 31.3.2009, lk 54.

10.11 Samas kontekstis peab komitee oluliseks, et hinnataks hoolikalt kõrge energiahinna mõju vaesematele leibkondadele ja ebakindlalt olukorras olevatele inimestele ning kujundataks ELi ja liikmesriikide poliitikameetmed sellest lähtudes. Sellistele leibkondadele tuleb energiatõhususe meetmete võtmisel esmajärjekorras abi võimaldada ⁽⁷⁹⁾.

10.12 Komitee toetab jõupingutusi, mille eesmärk on luua tõhus koosmodaalsus, optimeerida eri transpordiliike ja kaasata need ühte võrgustikku, et luua terviklik transpordisüsteem ja tagada transpordi maksimaalne sujuvus ⁽⁸⁰⁾.

10.13 Komitee nendib transpordisektori sõltuvust fossiilkütustest, millel on oma tagajärjed nii heitgaaside koguste kui ka varustuskindluse ja -sõltumatuse osas. Komitee on teadlik, et ressursside, eriti nafta hulk on piiratud, ning leiab sellest tulevalt, et tulevane Euroopa transpordipoliitika – säilitades transpordisektori konkurentsivõime Euroopa 2020. aasta strateegia raames – peab püüdlema nelja peamise eesmärgi suunas: vähese süsinikdioksiidi-heitega transpordiliikide edendamine, energiatõhusus, varustuskindlus ja -sõltumatus ning liiklusummikute vähendamine ⁽⁸¹⁾.

10.14 Peamised väljakutsed, millele tuleb vastata, ja peamised teemad, mis tuleb säästvasse transpordipoliitikasse lisada, on kasvav linnastumine ja nõudmine mugava igapäevase liikumise järele; rahvatervise hoidmine, mis eeldab heitgaaside ja kasvuhoonegaaside heite vähendamist; kaubandusepõhise majanduse säilitamine, mis hõlmab heitgaaside vähendamise vajadust; sarnaste piirkondade määratlemine tõeliselt integreeritud transpordipoliitika loomiseks; elanike ja majanduses osalejate teadlikkuse parandamine ja nende kaasamine liikuvusalase uue poliitika ja uute toimimismudelite rakendamisse ⁽⁸²⁾.

10.15 Komitee on toetanud ELi algatusi keskkonnahoidlike ja energiatõhusate sõidukite arendamiseks ning on soovitanud täiendavaid meetmeid. Komitee rõhutab, et mootorsõidukitööstuse, akutööstuse ja energiavarustuse valdkondades on osalejate vahel tugev konkurents, arendamaks parimaid tehnoloogiaid konkurentsivõimeliste hindadega. Selline konkurents on ise tugev innovatsiooni edendaja ning seda ei tohiks takistada, kuid vaja on turustiimuleid, astumaks otsustava sammu laetavate hübriidsõidukite ja täielikult elektriliste sõidukite järgmise põlvkonna suunas ⁽⁸³⁾.

Brüssel, 15. märts 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽⁷⁹⁾ ELT C 54, 19.2.2011, lk 1, *op. cit.*

⁽⁸⁰⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Euroopa transpordipoliitika pärast 2010. aastat Lissaboni strateegia ja säästva arengu strateegia kontekstis”, ELT C 354, 28.12.2010, lk 23.

⁽⁸¹⁾ ELT C 354, 28.12.2010, lk 23, *ibid.*

⁽⁸²⁾ ELT C 354, 28.12.2010, lk 23, *ibid.*

⁽⁸³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Elektrisõidukite laiaulatusliku kasutamise suunas”, ELT C 44, 11.2.2011, lk 47.